

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 142

פרשת בהעלותך - ה'תשפ"ג / מאת הרה"ג אליהו עטיה שליט"א

לקבלת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

ע"פ ליקוטי מוהר"ן תורה מ', ס"א. ושיחות הר"ן פ"ה

פרשת 'ויהי בנסוע' ספר בפני עצמו / מי שנלחם עם ישראל הוא שונאי של הקב"ה / מהו החילוק בין אויבים לשונאים בקליפות / רבבות אלפי - כנגד כ"ב אותיות / המסעות במדבר היו להכניע את הסטרא אחרא / מסעי בני ישראל - לפי שחטאו ישראל / החילוק בין 'ויהי בנסוע הארץ' לבין 'ובגנה' / מדוע זכתה פ' 'ויהי בנסוע' לספר בפני עצמו יותר מ' הדברות / חטא העגל התחיל מפגם 'אמונת חכמים' / הקב"ה עושה חסד אם האדם כשמדדמו לו נסיעה / כיצד אדם פשוט יכול לתקן בנסיעתו בירורים גבוהים / גם אדם קטן כשמקושר לצדיק האמת יכול לברר דברים גדולים / כל מקום שמגיעים להגיד שם איזה דיבור מרבינו הקדוש / צריך שכל אחד יהיה לו פתגמים מרבינו שיאמרם בכל מקום / מביחורי הניצוצות - כ"ב אותיות - נעשים 'חידושי תורה' / ריבוי הספרים נעשה ע"י אבן השתיה / כיצד אבן השתיה 'נוסעת' בעולם / שלמה המלך היה איש מנוחה ותיקן הכל ממקומו בלי נסיעות / שלמה דור החמש עשרה 'סיקרא באשקלמותא' / שלמה המלך שלט וביור ניצוצות מכל העולם דרך האבן שתיה / כשיש לך חידושי תורה אתה צריך לכתוב אותם / ספר בפני עצמו הוא בחינת 'תורה שבעל פה' / כדי לכתוב ספרים צריך גם 'אמונה בעצמו' / צריך לזכות גם לרב שיברך את החידושים שלך / מדוע צדיקים נוסעים בשביל ממון / דברי חובות הלבבות במעשה עם הפרוש שנוצח / נסיעת הצדיקים בקיבוץ הממון הוא בשביל 'חידושי תורה' / 'חידושי תורה' על ידי שמביאים תורה אחרת ממקום רחוק / מדוע פרנסת היראים ע"י טלטולים / הקשר בין ממון לחידושי תורה / פעמים בתנ"ך 'ויהי בנסוע' - ושניהם בענין הארון / ענין הארונות שבוקעים את הים / הכח המיוחד של עמלי התורה / כיצד תתישב קושיית האור החיים על בקיעת הירדן / בקיעת הירדן בבח תורה שבע"פ שבארון / לחכמה ובינה זוכים ע"י שמירת הברית / יוסף זכה גם לבינה - שהיא בחינת 'תורה שבעל פה' / לזכות לבונים שלא היו אפילו בדור משה, זה תורה שבע"פ / גם בקיעת ים סוף שע"י ארון יוסף זו בחינת תורה שבע"פ

אותו. ולמה הקליפה מענישה אותו? כי בכל חטא ועוון שאדם עושה הוא מוליד מזיקים מצד הסטרא אחרא, והם אמרים לו: אתה אבא שלנו, תפרנס אותנו - ולכן הם לוקחים מהאדם את פרנסתו. ואם זה לא מספיק להם, הם לוקחים את הבריאות שלו ח"ו. כי כמו הבנים שיש לאדם בקדושה, הוא מפרנס אותם ודואג להם, וגם את הבריאות הוא מוציא בשבילם ולא רק את הממון, כך גם ה'בנים' שלא מהקדושה, לוקחים את הממון של האדם, ואת הבריאות שלו, והרבה פעמים אדם עובד קשה, אבל אין לו ברכה כאילו יש איזה חור בכלי, וה'שיבר' פתוח, וכל הפרנסה בורחת, ולמה? כי יש מזיקים שנבראו מעוונותיו, והם אוכלים את פרנסתו.

'תיקון הכללי' הוא גם סגולה לפרנסה טובה, מובא בליקוטי מוהר"ן (תורה כ"ט ח"א) שתיקון הכללי מתקן את כל סוגי העוונות ואחרי שהכל מתוקן, ממילא יש שפע. כי מי שלקח לו את הפרנסה והבריאות, אלו המזיקים שנבראו מעוונותיו, אך כשאדם מתקן הכל, חוזרת הפרנסה, השפע והבריאות.

המשך ביאור הפסוקים

ד. ה'אור החיים' הקדוש מסביר, 'שונאים' - הם הקליפות שמפתות את האדם לעשות נגד רצון השי"ת, כי כביכול הם שונאים את הקב"ה, ומפתים לעשות שלא כמצוותיו. ו'אויבים' - הם הקליפות שנבראו מהעוונות, שהם מענישים את האדם. ולכן כתוב: 'ויהי בנסוע הארץ ויאמר משה' וגו' כי על ידי בחינת הארון - שבו היו הלוחות וספר התורה - בחינת לימוד תורה, השונאים והאויבים של האדם - מתפוצצים. 'קומה ה'" - כביכול שיקום ה' להילחם בהם, ואז 'ויפצו איביך, וינסו משנאיך מפניך'. 'ובגנה יאמר: שובה ה'", פירש"י: לשון מרגוע, וכן (ישעיה ל, ט): "בשובה ונחת תנשעין". כי אחר שה' ניצח את האויבים והשונאים שלנו, כביכול יש רגם מנוחה ורגיעה לפניו.

רבבות אלפי - כנגד כ"ב אותיות

ה. ובסיום כתוב: "שובה ה' רבבות אלפי ישראל" - פירש"י: "מגיד, שאין השכינה שורה בישראל פחות מ-שתי אלפים ושתי רבבות". וכמו שדרשו רז"ל בגמרא יבמות (סוף דף סג): כל רבבה זה עשרת אלפים (ורבבות זה 20,000) ו-אלפי' - זה אלפיים, ויחד הם: כ"ב אלפים (22,000), שהם כנגד כ"ב אותיות התורה.

אצל יעקב אבינו כתוב (בראשית כח, יא): "וישכב במקום ההוא", ורבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה ע"ט ח"ב) מביא בשם תיקוני הזוהר (תיקון י"ח דף לד.) שהמילה 'וישכב' - נוטריקון יש-כ"ב, כלומר, כשיעקב אבינו שכב במקום ההוא הוא השיג את סודות כ"ב אותיות התורה. כי התורה כתובה בכ"ב האותיות, ולכן גם אין השכינה שורה פחות מ- כ"ב אלפים מישראל, וכל אלף איש מישראל - יש להם בחינה של אחת מכ"ב האותיות.

השיעור לרפואה של שלמה של שרון בן נעמה נעמי יאל נא רפא נא לו'

פרשת 'ויהי בנסוע' ספר בפני עצמו

א. בפרשתנו - 'בהעלותך' - יש את פרשת 'ויהי בנסוע הארץ' (במדבר י, לה) שהיא ספר בפני עצמו, ויש בה לפני ואחרי הפרשה שני 'נון' הפוכים, ואומרת הגמ' בשבת (דף קטז): "עשה לו סימניות מלפניו ומלאחריו, לרמז שפרשה הזו: 'ויהי בנסוע הארץ' נחשבת כספר וחומש בפני עצמו. והשאלה: מה זכתה הפרשה הזו להיות ספר בפני עצמו, יותר אפילו מעשרת הדיברות?"

מי שנלחם עם ישראל הוא שונאי של הקב"ה

ב. והיום בעז"ה נבאר מה מיוחד בפרשת 'ויהי בנסוע הארץ', אבל בתחילה נבאר את פשט פסוקי זו הפרשה, מה היא באה ללמד אותנו. כתוב: 'ויהי בנסוע הארץ ויאמר משה, קומה ה' ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך, ובגנה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל', מי הם האויבים ששונאים לקב"ה? אומר רש"י: "משנאיך" - אלו שונאי ישראל, שכל השונא את ישראל, שונא את מי שאמר והיה העולם, ע"כ. יוצא שכל מי שמכרז מלחמה על ישראל, באמת הוא מכרז מלחמה על הקב"ה, כי מי שבא להילחם איתנו, זה רק בגלל שאנחנו יהודים והוא אויב של הקב"ה, ולכן נאמר כאן: 'ויפצו איביך וינסו משנאיך וגו'."

מהו החילוק בין אויבים לשונאים בקליפות

ג. ה'אור החיים' הקדוש מסביר למה כתוב 'אויבך' ו'שונאיך?' ומבאר, שיש שני סוגים של קליפות, יש קליפה שגורמת לאדם רצון וחשק לעבירה, לפתות את האדם לעשות עבירות. והקב"ה ברא אותן כדי לנסות את האדם. ויש סוג שני: שאחרי שאדם ח"ו נכשל בעבירה, שבה ברא קליפות - שהתפקיד שלהם להעניש

תוך כדי הנסיעה, ויש בחינת: "ובגנחה" – שזו החניה. כשנוסעים בדרך (במכונית, רכבת, או במטוס) הנסיעה עוברת מהר, כי אפשר לתקן מה תוך כדי נסיעה, כי אין שם צורך להכניע הרבה סטרא אחרא ומצד שני גם אין שם הרבה ניצוצי קדושה לברר, וזה בחינת: "ויהי בנסע הארץ". ואילו "ובגנחה" – אלו המקומות שבהם היינו לנוח, שם יש "רבבות אלפי ישׂראל" לברר – שהם ניצוצות קדושה, שם כבר צריך לברר את כל ה-כ"ב אותיות של התורה. וצריך להתעכב לשבת ולנוח שם. נמצא, שבזמן "ובגנחה" – עושים יותר עבודת בירורים מאשר "ויהי בנסע הארץ". גם החילוק בין החניות הארוכות לזמן ארוך, ובין אלו שחנו לזמן קצר, הכל כפי הבירור שהיו צריכים לעשות באותו מקום.

מדוע זכתה פ' "ויהי בנסוע" לספר בפני עצמו יותר מ' הדברות

ט. נחזור לתחילת דברינו. רבי נתן בליקוטי הלכות (הל' פיקדון ה"ה אית כ"א) מקשה: הרי יש הרבה פרשות חשובות בתורה, כמו עשרת הדיברות, ועשרת הדיברות נכללו בספר שמות ובספר דברים, והן לא קיבלו ספר בפני עצמו, ואיך זכתה פרשת ויהי בנסוע' למעלה החשובה והגדולה להיקרא 'ספר בפני עצמו'?

חטא העגל התחיל מפגם 'אמונת חכמים'

י. ואומר רבי נתן, שכל ענין של חטא העגל הוא נעשה מחוסר אמונת חכמים. ומה הראיה לכך? משה רבינו אמר לעם ישראל: אני חוזר בעוד ארבעים יום (לא אמר אולי, או בספק), ולכן 'אין חכמות' אם משה רבינו אמר שהוא חוזר, אז אפילו שהשטן הראה להם את מיטתו של משה רבינו פורחת באוויר, אל תאמינו לו. כדי להינצל מחטא העגל היה נדרשת שתהיה אמונת חכמים אבסולוטית גם אם אתם רואים בעיניים הפוך. כתוב (דברים י, יא): "על פי התנזרה אשר יורדך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל", ופירש"י: "אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל, ועל שמאל שהוא ימין" (ספרי קנ"ד). ולמרות שהרב אמר על ימין, שהוא שמאל לפי דעתך, תאמין למה שהחכם אומר לך – ואפילו שלדעתך אתה רואה בעיניים אחרת, תדע, אתה פשוט רואה לא טוב ומתבלבל, ולכן צריך לשמוע לרב החכם.

ועל זה נתבעו עם ישראל, ואפילו שראו את מיטתו של משה פורחת באוויר, ואפילו שראו שעברו שש שעות, היו צריכים להאמין לדיבור של משה שהוא יחזור. ואת הפגם הזה מתקנים דוקא על ידי נסיעות, וכמו שנבאר קודם את ענין הנסיעות לפי דברי רבינו בעז"ה.

הקב"ה עושה חסד אם האדם כשמזדמן לו נסיעה

יא. רבינו אומר בשיחות הר"ן (שיחה פ"ה): בְּשׂוֹאֵה אָדָם נְסִיעָה לְפָנָיו, אֵין לוֹ לְהִתְעַקֵּשׁ לְמַנַּע מִזֶּה לִישֵׁב בְּבֵיתוֹ דְּוָקָא, כִּי בְּכָל מְקוֹם שֶׁאָדָם נוֹסֵעַ לְשֵׁם הוּא מְתַקֵּן שֵׁם אֵיזָה דְּבָר, רַק שְׂיִזְהַר לְהֵיזֵר שְׂמוֹר מִן הַעֲבָרָה חַס וְשָׁלוֹם. אֲבָל בְּשֶׁהוּא רַק שְׂמוֹר מִן הַעֲבָרָה חַס

והביאור בזה, האות הראשונה ב-כ"ב אותיות – זה אֶלְפִי, והאות האחרונה זו אֶלְפִי. ולמה, הרי ת' זה רק 400? אלא שיש חשבון שנקרא 'איי"ק בכ"ר' – כלומר, יש באותיות התורה אותיות של אֶתְדוֹת (א-ט) ואותיות של עשרות (י-צ) ואותיות של מאות (ק-ת). ואחרי כ"ב אותיות (א-ת) יש אותיות: כמנפ"ץ סופיות: ך' סופית = 500, ם' סופית = 600, ן' סופית = 700, ף' סופית = 800, ן' סופית = 900. ושוב אל"ף רבתי (האות העשרים ושמונה) עולה אֶלְפִי. ולכן יוצא שהראש של אותיות זו א' – אחד, והסיום של האותיות זה אל"ף רבתי – אֶלְפִי. וזהו: "שׂוֹבָה ה' רַבְבוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל", שהם כ"ב אלפים, שהם כנגד כ"ב אותיות שהם נרמזות מהאות אֶלְפִי עד האות אֶלְפִי – אל"ף רבתי.

זהו גם אחד הביאורים למושג כ"ח אתון דעובדא דבראשית, שבפירוש הפשוט הכוונה על כ"ח אותיות שבפסוק בראשית ברא וגו', אבל יש גם את הפירוש הזה שהכוונה לכ"ב אותיות התורה, וחמש אותיות מנצפ"ך ואת אל"ף רבתי שעולה אֶלְפִי, יחד כ"ח.

המסעות במדבר היו להכניע את הסטרא אחרא

ו. האור החיים הקדוש (פר' מסעי) מביא את הזוהר (פ' תרומה קמז. ותצוה דף קפ"ד). שדורש בפסוק (דברים ת, טו): "הַמּוֹלִיכְךָ בַּמִּדְבָּר הַגָּדֹל וְהַנּוֹרָא נָחַשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְצִמְאוֹן אֲשֶׁר אֵין מַיִם", שהמדבר זה מקום הקליפות והסטרא אחרא, וההליכה של עם ישראל שם היתה בשביל להכניע את הסטרא אחרא במקומה.

ולכאורה קשה, הרי לולי חטא העגל וחטא המרגלים, עם ישראל לא היו צריכים ללכת ארבעים שנה במדבר, ומיד היו נכנסים לארץ, ואם כן, איך היתה נעשית ההכנעה של הסטרא אחרא? והתשובה: כשהגענו לשלימות בזמן מתן תורה, היינו יכולים להכניע משם את הסטרא אחרא – מהר סיני בכל המדבר, ולעשות את התיקון בלי להסתובב מ' שנה במדבר, אבל היות שבחטא העגל וחטא המרגלים, עם ישראל נתנו תוקף עצום לסטרא אחרא, ובפרט בחטא העגל שהגבירו מאוד את כח העבודה זרה, כבר לא היה מועיל לעמוד במקום אחד ולתקן משם, אלא צריך לנסוע כדי לברר.

מסעי בני ישראל - לפי שחטאו ישראל

ז. רבינו מביא בליקוטי מוהר"ן (תורה מ') את מה שכתוב בעשרה מאמרות: "אֵלֶּה מַסְעֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר לג. א) – לפי שחטאו ישראל בעבודה זרה – ייסעו ישראל. הסיבה שעם ישראל היו צריכים לנסוע מ"ב מסעות במדבר – וכן כל אדם שצריך לנסוע – זה בגלל שחטאו בעבודה זרה, ועל ידי המסעות הכניעו שוב את הסטרא אחרא במקומה.

החילוק בין "ויהי בנסע הארץ" לבין "ובגנחה"

ח. ומוסיף האור החיים הקדוש (בפרשתנו) שיש שתי בחינות: יש בחינת: "ויהי בנסע הארץ" – שזו הכנעה של הסטרא אחרא ובירור

יד. והעצה למעשה: כל מקום שאדם מגיע שילמד דיבור מרבינו, כי ע"י שהוא מדבר את הדיבור של הצדיק באותו מקום, ע"י זה הוא מעורר את הצדיק איתו ביחד. כי מבואר בליקוטי מוהר"ן (תורה י"ב), שברגע שאתה מדבר דיבור של הצדיק אתה עושה זיווג נשיקין – שלך עם הצדיק, ונעשית ההתקשרות. גם בנסיעה בארץ, לכל מקום שאתה מגיע, נסעת להתארח אצל המשפחה ואתה שוהה שם, נסעת לאירוע באיזה מקום, תחשוב למה הגעת לכאן, למה באת לחתונה באולם הזה, ותבין שכל מקום שתדרוך כף רגלך – אתה מתקן, ע"י שאתה מביא את הצדיק לשם, בזה שאתה מדבר שם דיבור של רבינו.

צריך שכל אחד יהיה לו פתגמים מרבינו שיאמרם בכל מקום

טו. לאנשי שלומנו היו פתגמים של רבינו שהם שיננו אותם בעל פה. וזה דבר מאוד חשוב לכל יהודי, אם אהבת איזה פתגם של רבינו, איזה משפט מחזק שהאיר לך, תלמד אותו בעל פה, ואפילו אם זה לא מילה במילה, תשנן את הנקודה שלו, כדי שתוכל להגיד אותה, בשפה שלך דווקא, שכך היא יותר תתקבל, כי מבינים אותך יותר. וכשאתה אומר את החזיון של רבינו במקום שהגעת אליו, אתה עושה זיווג נשיקין עם רבינו – בחינת 'איתנדבקות רוחא ברוחא', ובוזה הצלחת להביא את הרבי לפה. ונמצא, שעל ידי אמנות חכמים – אתה מברר במקום הזה את מה שצריך לברר. וזה לא שאני יודע ויכול לברר משהו, מה אני ומה חיי, אלא שהבאתי את הצדיק איתי – זה הכוח שלי, כי לי יש שתי רגליים שהולכות ב"ה, וכרגע הצדיק צריך אותך, שתוליך אותו לכל מקום שאתה מגיע, וזאת העבודה שלך. וזו עצה למעשה שהיא קלה שבקלות. וכל זה נעשה ע"י 'אמנות חכמים', שאני מאמין שרק בכוח צדיק האמת אני יכול לברר במקומות שאני נוסע אליהם.

מבחינה הניצוצות - כ"ב אותיות - נעשים 'חידושי תורה'

טז. ובעת נחבר לכאן את דברי האור החיים הקדוש, שאמר: שהבחינה של "ויבנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל", שבמקום שיש רבבות אלפי ישראל של ניצוצות הקדושה, שם צריך לשבת ולברר. והסברנו שרבבות ואלפי הם כ"ב אלף כנגד כ"ב אותיות התורה. כלומר שעיקר הברור שמבררים ניצוצות קדושה, היינו שמבררים אותיות תורה, ומזה נעשים 'חידושי תורה'.

ולדוגמא: אם יש לך קושיא, ואתה לא מוצא לה תירוץ, בנסיעה הבאה שתזדמן לך, תחשוב על הקושיא שלך, ובעזרת השם תמצא תירוץ, כי בכל מקום יש כ"ב אותיות, אבל לפעמים כמו שאומר הירושלמי (ראש השנה פ"ג ה"ה) "דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר", ולכן במקום שלך כרגע דברי תורה עניים, ולכן אתה ביצריך עיון, ולכן תתקשר לצדיק, וכשמזדמנת לך נסיעה לאיזה מקום, ושם באותו מקום יש אותיות שמהם נבנה

ושלום, אזי כל אדם מתקן בכל מקום שהוא נוסע לשם וכו'. על פן הוא טובה לפניו מה שזדמן לו נסיעה לשם, כי אולי היה מוכרח לבוא לשם בשלשלאות של ברזל. וכמו שאמרנו רבותינו ז"ל (שבת פט:): על יעקב אבינו "ראוי היה יעקב לירד למצרים בשלשלאות של ברזל" וכו', ע"כ.

הקב"ה עושה איתך חסד, שתלך למקום הזה באופן רגוע, כי אם לא, תצטרך להגיע לשם בעל כורחך. וכמו אצל יעקב אבינו, שאם לא היה יורד למצרים בדרך כבוד על העגלות המפוארות שיוסף שלח להביאו, היה צריך לרדת למצרים בשלשלאות של ברזל ח"ו. ולכן אם מזדמנת לך נסיעה, כדאי לנסוע בנחת, כי אתה לא יודע מה אתה צריך לברר שם, אנחנו לא בדרגת עם ישראל בהר סיני קודם חטא העגל שהיה להם כח לברר את הברורים ממקומם, כי מה לעשות, אדם עשה עוונות, וממילא הוא לא יכול לברר את הברורים שלו ממקומו, אלא הוא צריך לנסוע כדי לברר, וכשמזדמנת לו נסיעה – שיסע.

ביצא אדם פשוט יכול לתקן בנסיעתו ביחורים גבוהים

יב. ורבינו ממשיך שם בשיחה: "כל אדם מתקן בכל מקום שהוא נוסע לשם, אפילו איש פשוט לגמרי". שואל רבי נתן (ליקוטי הלכות פיקדון ה, יט) איך זה קורה שאדם פשוט יכול לברר כאלו בירורים, הרי הרבה פעמים אדם נוסע למקומות של עכו"ם, והגויים שם כל כך מגושמים עד שגם ישראל שגרים ביניהם נהיו מגושמים, כמו שכתוב (תהלים קו, לה): "וינתערו בגוים וילמדו מעשיהם", וא"כ איך יהודי פשוט שנסע למקומות כאלה יכול לברר שם בירורי ניצוצות קדושה, אפילו באופן שהוא שמור מהעבירה, ומתפלל שם ועושה כמה מצוות?

גם אדם קטן כשמקושר לצדיק האמת יכול לברר דברים גדולים

יג. ורבי נתן עונה: אדם יכול להצליח בנסיעה שלו – לברר בירורים כאלה – כשהוא נוסע עם 'אמנות חכמים'. כלומר, כשאתה נוסע עם ה'הריני מקשר', אתה קשור לצדיק האמת, אז אתה הופך להיות 'ידא אריכתא' (ידו הארוכה) של הצדיק (אפילו אם אתה אדם פשוט) ונחשב שאתה מושך את הצדיק לשם. גם אפילו שהצדיק כבר נפטר, הוא קבור באומן, אם אתה מקושר אליו אתה יכול לברר בכוחו בירורים בנסיעה שלך.

וזה עוד חידוש, כי אף כשמזדמנת נסיעה לך, צריך לנסוע, רק לפני כן תעצור רגע תעשה 'התבודדות' ותתחזק באמנות חכמים, ותדע שבאמת אתה שליח של הצדיק לברר בירורי ניצוצות קדושה. וזוהתשובה איך אני יהודי פשוט מארץ ישראל, נוסע לארצות של העכו"ם ששם יש טומאת ארץ העמים, ויכול לברר ניצוצות במקומות המגושמים האלה, שאפילו היהודים שם כבר מגושמים.

כל מקום שמגיעים להגיד שם איזה דיבור מרבינו הקדוש

תירוץ. כי במקום החדש שהגעת ביררת כ"ב אותיות התורה חדשים, בבחי': "רַבְבוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל" וכנ"ל, וזהו 'חידושי תורה'.

ריבוי הספרים נעשה ע"י אבן השתייה

יז. מוסיף רבי נתן, דווקא הנסיעות והטלטולים בדרכים, הם אלו שגורמים את ריבוי הספרים. ורבי נתן מקשר את 'פרשת ויהי בנסוע' לתורה ס"א בליקוטי מוהר"ן (אות ה'), ששם רבינו מדבר על הענין של ריבוי הספרים, כתוב (קהלת יב, יב) "וַיִּתֵּר מִהֶמָּה בְּנֵי הַזִּיקָה עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֶץ", ושנעשים הספרים מבחינת 'אבן השתייה'. אבן השתייה זה מקום הארון שבו הלוחות, וזהו 'וַיִּהְיֶה בְּנִסְעֵ הָאָרֶץ' – הנסיעה עצמה גורמת "עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֶץ", כי בארון היו לוחות האבן, ומקום הארון הוא על אבן השתייה וכמובא בגמרא יומא (דף נג:) כשחרב בית המקדש הראשון, ונגזר הארון, אבן היתה שם מימות נביאים ראשונים, ועליה היה מניח הכהן הגדול בזמן בית שני את הכף והמחתה, כשהיה נכנס לקודש הקודשים, אבן השתייה זה בחינת הארון והלוחות, בחינת התורה, ולכן מכח אבן השתייה מתרבים הספרים בעולם.

וכמו שביאר רבינו ענין זה באופן נפלא (שם בתורה ס"א סוף אות ו'), וז"ל הקדוש: וְזֶה אוֹתוֹת 'שְׁתִּייה', ראשי תבות "הֵן תְּנוֹי שְׁדֵי יַעֲנַנִּי" – לְשׁוֹן הַמִּקְרָא (אי"ב לא, לה): "הֵן תְּנוֹי שְׁדֵי יַעֲנַנִּי – וְסֵפֶר כְּתָב אִישׁ רִיבִי". "הֵן תְּנוֹי שְׁדֵי" – הֵינוּ בְּחִינַת הַרְשִׁימוֹת שֶׁל כָּל הַצְּמוּצוֹמִים (אלו ניצוצות הקדושה שהיו מצומצמים וטמונים תוך הסטרא אחרא), נִמְתָּקִין עַל יְדֵי שְׂבָאִים בְּתוֹךְ 'שְׁתִּייה' – בְּחִינַת אֶבֶן שְׁתִּייה הַנִּלְוָה, וְזֶה "יַעֲנַנִּי" – בְּחִינַת הַהִמְתָּקָה וכו'. "וְסֵפֶר כְּתָב אִישׁ רִיבִי", שֶׁעַל יְדֵי "וְסֵפֶר כְּתָב" – הֵינוּ רִבּוּי הַסְּפָרִים שֶׁנַּעֲשִׂין וכו', שֶׁאֵין יֵשׁ לְהַתּוֹרָה שְׁלֵמוֹת, וּמְקַבְּלֵת מִשְׁכָּל הַכּוֹלָל, מִחֻכְמָה עֲלֵאָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת 'אֶבֶן שְׁתִּייה'.

ביצד אבן השתייה 'נוסעת' בעולם

יח. רק שעדיין צריך לבאר, את קשר 'אבן השתייה' לנסיעות. ונקדים את דברי רבינו בשיחות הר"ן (אות ס) שמ'אבן השתייה' מתפשטים גידים וצינורות לכל העולם כולו. וז"ל: כי 'אבן השתייה' שֶׁמִּמֶּנָּה הַשְּׁתִּייה הָעוֹלָם (יומא נד:), מִשָּׁם יוֹצֵאִין גִּידִין לְכָל הָאָרְצוֹת. וְשֶׁלֹּמֶה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם שֶׁהָיָה חָכֵם גָּדוֹל, וְיָדַע כָּל הַגִּידִין בְּפִרְטוּיָהּ, הָיָה נוֹטֵעַ עֵץ כָּל פְּרִי, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (קהלת רבה ב' אות ה') וכו'. גַּם צְרִיכִין לִידַע הָעֲלִיּוֹת וְהַיְרִידוֹת שֶׁל הָאֶבֶן שְׁתִּייה, וְלִידַע לְפִי הַזְּמַן אֵת בְּחִינַת הָאֶבֶן שְׁתִּייה, בְּאִיזָה בְּחִינָה וּמְדַרְגָּה הוּא הָאֶבֶן שְׁתִּייה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן וכו'.

שלמה המלך היה איש מנוחה ותיקן הכל ממקומו בלי נסיעות

יט. כלומר, אבן השתייה היא לא רק יסוד העולם, אלא היא גם זורמת לכל מקום בעולם. ושלמה המלך אומר (קהלת ב, ה): "עֲשִׂיתִי לִי גִנּוֹת וּפְרָדֵסִים וְנִטְעֵתִי בָהֶם עֵץ כָּל פְּרִי", שלמה המלך ידע את כל הגידים שיוצאים מאבן השתייה, והצליח לתפוס את כולם בירושלים. והרמז העמוק והנורא בענין זה, כי שלמה המלך היה

שלמה דור החמש עשרה 'סי'הרא בא'שלמותא'

כ. הוזהר הקדוש פרשת יתרו (ח"ב דף פה.) אומר: ששלמה הוא דור ה-ט"ז מאברהם אבינו: אברהם, יצחק, יעקב, יהודה, פרץ, חצרון, רם, עמינדב, נחשון, שלמון, עובד, בועז, ישי, דוד – יוצא שדוד הוא דור 14 (כמנין שם דו"ד), ודוד ה-15 זה שלמה המלך (שלמ"ה במספר קטן 15), שהוא בחינת: 'סִי'הֲרָא בְּאִשְׁלֵמוֹתָא' (לבנה במילואה – ביום ט"ז הלבנה שלימה ומלאה).

דוד המלך היה צריך לעשות מסעות ולהילחם, ולכן אמר לו הקב"ה (דברי הימים א' כב, ח): "מִלְחָמוֹת גְּדוֹלוֹת עָשִׂיתָ, לֹא תִבְנֶה בֵּית לְשָׁמַי, כִּי דָמִים רַבִּים שָׁפַכְתָּ אֶרְצָה", דוד צריך לנסוע ממקום למקום בעולם ולהסתובב כדי ללקט את ניצוצות הקדושה. אבל על שלמה כתוב (שם, ט): "הִנֵּה בֶן נוֹלָד לָךְ, הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה וְהִנְחֹתִי לוֹ מִכָּל אוֹיְבָיו מִסָּבִיב, כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שָׁמוֹ, וְשָׁלוֹם יִשְׁקֹט אֶתְּךָ עַל יִשְׂרָאֵל בְּיָמָיו".

שלמה המלך שלט וברר ניצוצות מכל העולם דרך האבן השתייה

כא. שלמה המלך – לא היה צריך לנסוע בעולם הוא היה במנוחה. שלמה המלך הצליח לשלוט ממקום האבן השתייה ע"י שבנה את בית המקדש, על כל הגידים של אבן השתייה שמסתובבים בעולם. והרמז לזה, שיכל לנסוע בגן שלו את כל הפירות שגדלים בעולם, גם פירות כאלו שאינם גדלים בדרך הטבע בארץ ישראל, ומשום שידע את כל מקומות פרטי הגידים של אבן השתייה שמשם יוצאים לכל העולם, ושם נטע. ובוזה בעצמו, הוא בירר את כל הניצוצות הקדושה המבוררים בכל העולם כולו, בלי לנסוע לאותו מקום, אלא ממקומו.

שלמה חידש הכי הרבה בתורה, בבחינת 'תורה שבעל פה'

כב. ולכן אצל שלמה המלך מוצאים הכי הרבה חידושי תורה, כמו שאומרת הגמ' בעירובין (דף כא:) אמר עולא אמר רבי אליעזר: בתחילה היתה תורה דומה לכפיפה שאין לה אזנים, עד שבא שלמה ועשה לה אזנים, ע"כ. ע"י המשלים של שלמה, הוא ביאר את התורה, והוסיף גזירות דרבנן לשמור את התורה, שזה בחינת 'תורה שבעל פה'. שהיא חידושי תורה שיוצאים מהתורה שבכתב. כי כל 'חידוש תורה' הוא בחינת 'תורה שבעל פה', ואלו הם הניצוצות הקדושה שמבררים בנסיעות, מבחינת "רַבְבוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל" – כ"ב אותיות התורה. ושלמה המלך יכל לברר כל זאת מביתו, ע"י שליטתו בבחינת 'אבן השתייה' שנוסעת בכל העולם.

כשיש לך חידושי תורה - אתה צריך לכתוב אותם

כג. וזה עצמו בחינת לעשות ספרים שיש ב'אבן השתייה', כי כשיש לך חידושי תורה אתה צריך לכתוב אותם. כמובא בספר חסידים

החידושים שלו, הרי כל הזמן יש לאדם חידושי תורה, היום ב"ה אנחנו במציאות שאנחנו לומדים ושומעים הרבה דרשות, ופאוס מבריק לך משהו, (אני כל הזמן שומע הברקות וחידושי תורה יפים מהרבה יהודים ב"ה, ובפרט אחרי השיעור, באים החברים ואומרים לי חידושי תורה יפים – שהתחדשו להם מתוך השיעור, ולפעמים אני בעצמי מעלה על הכתב את החידושים שלהם, אבל לפעמים לא), לכן מיד תרשום אותו בפנקס. לפחות את שלך עשית, אם זה יודפס או לא יודפס, זה עוד ענין, תן לקב"ה לנהל את העולם, אבל קודם כל שלא יישכח תכתוב את החידושים.

צריך לזכות גם לרב שיבקר את החידושים שלך

כט. ועוד דבר, צריך גם לזכות לרב שיסכים לבקר את חידושי התורה שלך, ולא רק רב שרק מלטף אותך, ורק אומר: כל הכבוד יפה איזה יופי וכו' וכו', כי אמרו חז"ל (סוטה מז. סנהדרין קיז:) 'לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת', ואם הרב יגיד לך שכל חידוש שלך זה תורה מסיני, אתה כבר תתבלבל ויתעוץ על עצמך, אלא שיגיד לך זה חידוש נכון, וזה חידוש לא נכון, או לא מדויק על פי התורה. בישיבה של הרב מאוזן מלמדים את התלמידים איך לכתוב ספרים של חידושי תורה והלכה, התלמידים מביאים לרב את החידושים, והרב מבקר אותם, (זה חידוש טוב, ואת זה תמחק כי זה דמיונית ולא נכון וכו'), ודווקא ע"י 'ביקורת בונה', אתה תדע מה נכון לכתוב, ומה לא לכתוב – גם זה חשוב לשמוע.

ויוצא שיש כאן בחינת 'רצוא ושוב', מצד אחד צריך 'אמונת חכמים', וצריך 'אמונה בעצמך' שיש נחת רוח להקב"ה מהחידושים שלך, אבל מצד שני צריך להיזהר לא ליפול לגאווה, יש לי כבר חידושי תורה משלי וכו', ואם יש לך כסף אתה כבר רץ להוציא ספר. אלא קודם תלך לרב תלמיד חכם שימצא זמן לעבור על החידושים שלך (אולי תצטרך גם לשלם לו על זה), ויבדוק את הדברים שלך, ויוכל לתת לך ביקורת, כדי שתוכל לבנות את עצמך. ודבר זה שייך לכל יהודי, ובפרט אם עשית את הספר ע"י התקשרות לצדיק האמת בנסיעות שלך, אז ב"ה אתה כבר במקום הנכון.

מדוע צדיקים נוסעים בשביל ממון

ל. רבינו אומר בספר המידות (צדיק אור קכ"ד) וז"ל: מה שצדיקים נוסעים במקום למקום בשביל ממון, פי דברי תורה עניים במקום וְעשירים במקום אחר. רבינו שואל: הרי הקב"ה יכול לפרנס את האדם במקומו – למה הוא נוסע. ובפרט הצדיק אין לו לנסוע לכאורה בשביל ממון.

דברי חובות הלבבות במעשה עם הפרוש שנוצח

לא. ושאלה זו תתחזק פי כמה על פי דברי חובות הלבבות (בהקדמה לשער הביטחון), וז"ל: נאמר על אחד מן הפרושים, פי ה' אל ארץ רחוקה לבקש הטרף (לחפש פרנסה) בתחלת פרישותו, ופגע אדם אחד מעובדי פוכבים בעיר אשר ה' אליה, אמר לו הפרוש: כמה אתם בתחילת העירון ומעוית ההכנה בעבודתכם לפוכבים, אמר לו

(סי' תק"ל ע"ב ש"ב), וז"ל: מי שגילה לו הקב"ה דבר ואינו כותבה, ויכול לכתוב, הרי גוזל מי שגילה לו (כביכול גזל את הקב"ה), כי לא גילה לו – אלא לכתוב, דכתיב (תהלים כה, יד) "סוד ה' ליראיו וּבְרִיתוֹ לַהוֹדִיעִים", וכתיב (משלי ה, טז) "פִּיּוּצוֹ מְעִינֶנְתִּיךָ חוּצָה". אדם שזכה לחידושי תורה ולא כותב אותם זה ח"ו כמו גזל.

אנחנו עדיין צריכים לנסוע

כד. ונחזור אלינו, אנחנו עדיין כן צריכים לעשות נסיעות, אין לנו את הזכות של שלמה המלך של "איש מנוחה", ולכן כשמזדמנת לנו נסיעה אנחנו צריכים לנסוע. לברר מבחינת 'רְבֻבוֹת אֲלִפֵי יִשְׂרָאֵל' – כ"ב אותיות התורה. רק שאמרנו, איך נעשה בירורים, הרי אנחנו אנשים קטנים מאוד, רק על ידי שיש לנו אמונת חכמים, והתקשרות גדולה בצדיק האמת, ואנחנו אומרים את תורתנו בכל מקום שאנחנו מגיעים, ע"י אנחנו יכולים בכוחו הגדול בבחינת 'סמכו על כוחי', לברר את הניצוצות הקדושה שיש באותו מקום שנסענו אליו. וכשאתה זוכה שמתחדשים לך חידושי תורה בכל מקום שאתה נוסע, אתה צריך לכתוב. וזה נכון כמובן גם בחידושי תורה שמתחדשים לך בבית. נמצא, שכל בחינת ריבוי הספרים מתחיל מ'אמונת חכמים'. זה שאני מאמין בצדיק האמת אני מושך אותו לכל מקום.

בירור התינוץ למה 'ויהי בנסוע' הוא ספר בפני עצמו

כו. כעת נבין למה פרשת 'וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶץ' זה 'ספר בפני עצמו', כי 'וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶץ' – זה הנסיעות שמבררים את הניצוצות קדושה מבחינת 'רְבֻבוֹת אֲלִפֵי יִשְׂרָאֵל' – כ"ב אותיות התורה, והנסיעה בעצמה היא זו שגורמת שיתחדשו עוד ספרים, ולכן הפרשה הזו בעצמה היא 'ספר בפני עצמו'.

ספר בפני עצמו הוא בחינת 'תורה שבעל פה'

כז. הגמרא (שבת קטז:) דורשת על הפסוק (משלי ט, א): "חֻכְמוֹת בְּנִתָּה בֵּיתָה חֻצְבָה עֲמוּדֶיהָ שְׁבָעָה", אלו שבעה ספרי תורה. יש לנו חמישה חומשי תורה, שזה בחינת תורה שבכתב, ומה זה שבעה? אלא שלהפוך את החמישה חומשי תורה לשבעה, זה כבר בחינת 'תורה שבעל-פה', היסוד שיש מתוך התורה שבכתב 'תורה שבעל-פה' – זה גופא הענין של פרשת 'וַיְהִי בְּנִסְעֵ הָאָרֶץ', ולכן היא נחשבת לספר בפני עצמו, כדי לרמז לך על: "עֲשׂוֹת סִפְרִים הָרְבִיּא אֵין קִץ וְלִהֵג הָרְבִיּא יִגְעַת בְּשׂוֹר" – כלומר שהענין של הנסיעות הוא עצמו גורם לעשיית הספרים הקדושים.

כדי לכתוב ספרים צריך גם 'אמונה בעצמו'

כח. רבינו אומר שם עוד (תורה ס"א ובשיחות הר"ן ק"מ) שאפילו שיש לאדם 'אמונת חכמים', אבל לפעמים אין לו אמונה בעצמו, ואז הוא לא מייחס חשיבות לחידושי תורה שלו, וכל שכן שלא יעלה אותם בספר. ולכן עצה טובה שיהיה לכל יהודי (בין אברך תלמיד חכם, ובין בעל בית פשוט), שיקח איתו פנקס קטן שיוכל לרשום את

שהיראים יטלטלו בנסיעות, כדי שהם יעשו בירורים מבחינת "רַבּוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל" – כ"ב אותיות התורה, ועי"ז יעשו 'חידושי תורה' – של 'תורה שבעל פה'. ולכן אם אתה רואה צדיקים שנוסעים בדרכים, תתן להם ממון בנדיבות, כי באמת הם לא צריכים לנסוע בשביל ממון, יש להם אמונה שהקב"ה יפרנס אותם במקומם, רק בגלל החידושי תורה הם מיטלטלים כדי לברר ניצוצות לעשות מהם חידושי תורה, ולכן תן להם ממון בשפע.

הקשר בין ממון לחידושי תורה

לה. יש קשר בין הממון לבין 'חידושי תורה', כי רבינו אומר (בתורה סי), וז"ל: דע שיש שבילי התורה, שיש בהם התבוננות גדול מאד, שאי אפשר לבוא להתבוננות הזאת, כי אם על ידי עשירות, ע"כ. ולכן במקום שנסעת וקיבלת שם ממון, סימן ששם יש לך יותר ניצוצות קדושה שיש בהם 'חידושי תורה' לברר. כמובן שגם בנסיעה לחינם, או אפילו בטעות, יש בירורי ניצוצות קדושה, ע' באריכות בבעל שם טוב על התורה (פרשת לך לך אותיות כ' כ"א) על הפסוק (תהלים לו, כג) "מִה' מַצְעָדֵי גֶבֶר כּוֹנְנֵנוּ וְדַרְכּוֹ יַחְפִּין", ע"ש באורך. אבל בכל אופן, בזה שאדם גם קיבל ממון בנסיעה, זה סימן יותר שהתבררו שם גם חידושי תורה בשבילו, ויטריח את עצמו להוציא אותם מהכח אל הפועל.

פעמים בתנ"ך 'ויהי בנסע' - ושניהם בענין הארון

לו. בכל התנ"ך יש עוד פעם אחת שנכתבו צמד המילים "ויהי בנסע" – שגם מדבר על הארון, כתוב (יהושע ג, יד) "וַיְהִי בְנִסְעַ הָעָם מֵאֶהְלֵיהֶם לְעֶבֶד אֶת הַיַּרְדֵּן וְהַפְּהִינִים נִשְׁאֵי הָאָרוֹן הַבְּרִית לְפָנֵי הָעָם". רק פעמיים בתנ"ך נזכרות המילים 'ויהי בנסע', ואין בתנ"ך עוד 'ויהי בנסע', ושתיהן מדברות על הארון.

ושם מסופר על נס בקיעת הירדן, שהיתה ע"י 'ארון הברית'. גם קריעת ים סוף היתה על ידי ארון. כמובא במדרש (תנחומא וישב ט) נאמר: "הֵיכָן רָאָה וַיִּנָּס" (תהלים קיד, ג) – רָאָה אַרְוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף. ים סוף נקרע מפני ארונו של יוסף. ולמה? אומר המדרש: "וַיִּנָּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה", אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (יוסף) אָתָּה נִסְתָּ וַיֵּצֵאתָ חוּצָה, חַיִּיךָ, הֵיכָן יָנוּס מִפְּנֵי אַרְוֹנֶךָ".

ענין הארונות שבוקעים את הים

לוז. כדי להסביר את זה נקדים את 'הארון החיים' הקדוש המפורסמים בפרשת בשלח (שמות יד, כז) שמקשה: מה הרעש הגדול שעשו מקריעת ים סוף הרי יש כמה פעמים בתלמוד, כמו שמסופר בגמרא חולין (דף ז:) על רבי פנחס בן יאיר שהלך בדרך למצות פדיון שבויים, והגיע לנהר גינאי. ואז הוא אמר לו: "גינאי גינאי, חלוק לי מימך, כי אני עסוק במצוה", א"ל: 'אתה נבראת ביום שישי, ואני נבראתי ביום שלישי, ואני לפניך פה בעולם וחשוב ממך'. אמר לו: אם לא תחלוק מימך, אני אגזור עליך שלא יעברו בך מים לעולם. ומיד הנהר חלק לו מימיו. והיה עם ר' פינחס עוד

האמגושי: ומה אתה עובד? אמר לו הפרוש: אני עובד הבורא היכול, המכליל, האחד, המטריף (המפרנס), אשר אין כמוהו. אמר לו האמגושי: פֶּעֶלְךָ סוֹתֵר אֶת דְּבָרֶיךָ. אמר לו הפרוש: והיאך? אמר לו: אלו היה מה שאמרת אמת, היה מטריף בעיניך, כמו שהטריף הנה, ולא היית טורח לבוא אל ארץ רחוקה פזאת. ונפסקה טענת הפרוש, ושב לארצו, וקבל הפרישות מן העת ההיא ולא יצא מעירו אחר כך, עכ"ל.

וכן רבינו בעצמו אומר (תורה מ' הנ"ל), וז"ל: כל הנסיעות של אדם, הוא בשביל קלקול האמונה, הינו בחינת עבודה זרה. פי אם היה מאמין באמונה שלמה, שיכול הקדוש ברוך הוא להזמין לו כל צרכו, לא היה נוסע שום נסיעה. נמצא כי הנסיעה היא קלקול אמונה, הינו בחינת עבודה זרה, עכ"ל. ואם כן זו קושיא עצומה, מה שהצדיקים נוסעים ממקום למקום בשביל ממון.

נסיעת הצדיקים בקיבוץ הממון הוא בשביל 'חידושי תורה'

לב. ורבינו מתרץ: 'מה שהצדיקים נוסעים ממקום למקום בשביל ממון, כי דברי תורה עניים במקום ועשירים במקום אחר'. וכמו שהבאנו לעיל את הירושלמי (ראש השנה ג, ה) שאומר כן. והכוונה בדברי רבינו אחר כל ההקדמות שאמרנו, שעל ידי שהצדיק זקוק לממון, הקב"ה מזמין לו נסיעות, ומרמו לו בצורך הממון על הנסיעות שלו, ועל המקומות שהוא צריך להגיע שם כדי לקיים שם בירור מבחינת "רַבּוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל" – כ"ב אותיות התורה, ועי"ז יעשו 'חידושי תורה' – של 'תורה שבעל פה'.

'חידושי תורה' על ידי שמביאים תורה אחרת ממקום רחוק

לג. כי עיקר החידושי תורה נעשים דוקא על ידי שמביאים דברים ממקום רחוק. וכמו שכתב בלקוטי מוהר"ן (תניינא תורה פ"ט), וז"ל: וּבְשֶׁהַצְּדִיק אֹמֵר תּוֹרָה, הוּא בְּחִינַת מְשַׁדֵּךְ שְׂדוּכִין, כִּי דְבָרֵי תּוֹרָה עֲנִיִּים בְּמָקוֹם זֶה וְעֹשִׂיִּים בְּמָקוֹם אֲחֵר, וְצָרִיךְ לְחַבֵּר דְּבָרֵי תּוֹרָה מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, כִּי מַחְבְּרִים דְּבָרֵי תּוֹרָה מִמְּקוֹמוֹת מְפָרְזִים, שֶׁהֵם רְחוּקִים זֶה מִזֶּה, וּמַחְבְּרִים אוֹתָם יחד, וְעַל יָדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַחֲדוּשׁ שְׂמֻחָדָשִׁים, עכ"ל. ובלקוטי הלכות (תפילין ו, יד) כתב וז"ל: עַקֵּר הַחֲדוּשׁ וְהַבְּאוּר, הוּא מֵה שְׂמֻכְנִיִּסִין הַתְּנוּצָצוֹת הַמִּזְחִין לְתוֹךְ בֵּית אֶחָד, דְּהֵינָן לְתוֹךְ דְּרוּשׁ אֶחָד, כִּי דְבָרֵי תּוֹרָה עֲנִיִּים בְּמָקוֹמָם וְעֹשִׂיִּים בְּמָקוֹם אֲחֵר, וְהַעֲקֵר הַבְּאוּר וְהַדְּרוּשׁ הוּא מֵה שְׂמֻחְבְּרִין חֲכָמוֹת הַתּוֹרָה מִפְּמָה וּכְמָה מְקוֹמוֹת רְחוּקִים וּמַחְבְּרִין אוֹתָן יחד לְתוֹךְ דְּרוּשׁ וּבְאוּר אֶחָד, עכ"ל. נמצא שהנסיעה בעצמה, שהיא באה לחבר את הרחוקים ממקום למקום, זה עצמו מה שגורם לחידושי תורה להתוות, ולכן מהנסיעות בעצמם נולדת עוד תורה.

מדוע פרנסת היראים ע"י טלטולים

לד. רבינו אומר בספר מידות (טלטול ח"ב את ב'), וז"ל: 'עלפי רוב היראים פרנסתם בא על ידי טלטולים'. ולכאורה למה הקב"ה מטלטל את היראים, ולא נותן להם פרנסה במקומם? אלא צריך

לְתוֹרָה וְעִמְלִיָּה – זה תורה שבעל-פה, שיש בה עמל. ורק ע"י העמל יש לך את כח התורה לשלוט בכל כוחות הטבע.

בְּקִיעַת הַיַּרְדֵּן בְּכַח תּוֹרַת שִׁבְעַת פְּסָלִים

מ. והנה לעיל (אות כ"ז), ביארנו, שהבחינה הזו שפרשת זיהי בנסוע היא ספר בפני עצמו, ונעשה שבעה ספרי תורה, זה עצמו בחינת תורה שבעל פה, בחינת עשות ספרים אין קץ. וביארנו שהכוונה, כי על ידי הנסיעות מתבררים "רַבְּבוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל" – כ"ב אותיות התורה, ונעשים 'חידושי תורה' – תורה שבעל פה. ולפי זה יוצא, שבעומק קריעת הירדן היתה דוקא על ידי כח תורה שבעל פה שמונת בפרשת זיהי בנסוע הארון, שעל ידי נסיעתו נעשים 'חידושי תורה' – תורה שבעל פה. וכמו שרמזנו לעיל (אות ל"ז) שיש רק פעמיים בתנ"ך תיבות "וַיְהִי בְּנִסְעֵךְ", לרמז שגם קריעת הירדן היתה בכח מה שפרשת "וַיְהִי בְּנִסְעֵךְ" היא ספר בפני עצמו, שזה כח תורה שבעל פה. וזה דבר נפלא בס"ד. כי הירדן נבקע דוקא על ידי הארון, וכמו שכתוב (יהושע ג, יג) "וַיְהִי בְּנֹחַת פְּפוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נִשְׂאֵי אֲרוֹן ה', אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ בְּמִי הַיַּרְדֵּן, מִי הַיַּרְדֵּן יִפְרָתוֹן, הַמַּיִם הַיַּרְדִּים מִלְּמַעְלָה וַיַּעֲמְדוּ נֹד אֶחָד".

לְחַכְמָה וּבִינָה זֹכִים ע"י שְׁמִירַת הַבְּרִית

מא. קריעת ים סוף נעשתה בזכות 'ארוננו של יוסף', ליוסף הצדיק היתה זכות של שמירת הברית, ולא סתם שמירת הברית, אלא "וַיִּנָּס וַיֵּצֵא הַחוּצָה" – היה לו ניסיון קשה מאוד, אדם שיושב בבית אין לו הרבה ניסיון של שמירת הברית כמו מי שהולך ברחוב, ונוסע באוטובוס, אמנם היום גם בבית יש ניסיונות גדולים בשמירת הברית אם יש לו אינטרנט, או סמארטפון ושאר מיני סוגים של מרעין בישין השם ישמור.

עכ"פ אצל יוסף מודגש, שמה שקרע את ים סוף, זה המעלה של יוסף בשמירת הברית, כתוב שפרעה אמר ליוסף (בראשית מא, לט): "אֲחֵרֵי הַדָּיֵעַ אֱלֹהִים אוֹתָךְ אֵת כָּל זֹאת אֵין נִבּוֹן וְחָכֵם כְּמוֹךָ", מסביר רבינו (ליקו"מ תורה ל"ז אות ה'), וז"ל: אֵיתָא בְּזִהְרָה (עין זוהר משפטים ק"ג): 'סְלוּקָא דִּי־סוּדָא עַד אָבָא וְאָמָא' – שְׁהֵם בְּחִינַת חֲכָמָה וּבִינָה, שְׁהֵם י"ה, שְׁהֵם מַחֲיִן. נִמְצָא, בְּשִׁתְּקָן אוֹת בְּרִית קִדְשׁ כְּרֵאוֹי, אַזֵּי הַמַּחֲיִן שְׁלוֹ בְּשִׁלְמוֹת, ע"כ. ומבואר שהמעלה של יוסף לזכות להיות נבון וחכם, שהם המוחין חכמה ובינה, היה ע"י שמירת הברית המיוחדת שלו. הרמב"ם (הל' דעות ה, יט) וכן בשו"ע (סימן ר"מ סעיף י"ד) "שְׁכֵבֶת הַזֶּרַע הוּא כַח הַגּוֹף וּמְאוֹר הָעֵינַיִם, וְכָל זְמַן שִׁתְּצָא בְּיוֹתֵר, הַגּוֹף כֹּלָה וְחַיָּו אוֹבְדִים וכו'", הפגם הזה מכחיש את המוח, ולכן בשמירת הברית באים: ל"אֵין נִבּוֹן וְחָכֵם כְּמוֹךָ".

יוֹסֵף זָכָה גַם לְבִינָה - שְׁהִיא בְּחִינַת 'תּוֹרַת שִׁבְעַת פֵּה'

מב. מה ההבדל בין חכמה לבינה? יש הרבה הבדלים, אבל נחיד עוד הבדל: 'חכמה' – זה בחינת 'תורה שבכתב', 'בינה' – זו בחינת תורה שבעל-פה. 'חכמה' – זה מה שקיבלת חכמה מהרב – זה

אחד שלקח קמח למצות, ואמר לו רבי פנחס: תן לו לעבור (כי זה קמח למצות מצוה שלא יחמיץ) וחלוק לו מימך, וחלק גם בשבילו. והיה איתם גם סוחר ערבי שהלך איתם בדרך, אמר לו גינאי: 'שלא יאמרו כך עושים לבן לוי שהשארנו אותו מאחור, חלוק לו מימך שיוכל לעבור איתנו'.

הַכַּח הַמְּיֻחָד שֶׁל עִמְלֵי הַתּוֹרָה

לח. ושואל האור החיים זיע"א: שהנה התנא ר' פנחס בן יאיר חשוב כמשה וששים ריבוא ישראל, שחלק את הירדן שלוש פעמים באותו יום? מתרץ האור החיים הקדוש, וז"ל: תנאי זה הוא בכלל התנאים שהתנה השם על כל מעשה בראשית, להיות כפופים לתורה ועמליה, ולעשות כל אשר יגזרו עליהם, וממשלתם עליהם כממשלת הבורא ברוך הוא, ע"כ.

האור החיים לא אומר "ולומדיה", אלא 'לתורה ועמליה', כי 'לומדיה' שייך גם בתורה שבכתב, אבל 'עמליה', בבחינת ויקרא כו, א: "אִם בְּחֻקְתִּי תֵלְכוּ" – שתהיו עמלים בתורה, עמל התורה שייך דוקא בתורה שבעל-פה, שהיא רחבה מיני ים. ודוקא עמלי התורה בתורה שבעל-פה – להם נמסר כח השליטה על כל מעשה בראשית לפעול בהם ככל שירצו, ולשלוט בכל חוקי הטבע.

כִּיצַד תְּתִישֵׁב קוֹשֵׁית הָאוֹר הַחַיִּים עַל בְּקִיעַת הַיַּרְדֵּן

לט. בזה נתרץ עוד שאלה, כי הנה עיקר שאלת האור החיים הקדוש היתה מקריעת ים סוף, ותירוצו כיון שהיה קודם מתן תורה, לכן היה חידוש גדול במה שמשה קרע את ים סוף, אבל קשה מבקיעת הירדן, ששם זה היה אחר מתן תורה, וגם שם אפשר לשאול ששקול התנא ר' פינחס כהארון ויהושע וכל ישראל שנבקע בשבילם הירדן.

והתשובה: אמנם יהושע זה אחרי מתן תורה, אבל זה קודם התגלות אור תורה שבעל-פה באופן נגלה כמו שהיה בזמן התנאים, כי אף שתורה שבעל פה קיבלנו כבר במעמד הר סיני, מ"מ עיקר גילוי והתפשטות תורה שבעל פה באיכות וכמות, היה בימי התנאים. ולכן קריעת גינאי הנהר שאצל רבי פנחס בן יאיר זה כבר לא חידוש בכלל, ה'מופתים' מתגלגלים בקלות מתחת לשולחן, וכמו שאמר אנטונינוס לרבי (ע"ז י:) 'ידענא, זוטי דאית בכו מחיה מתים' (אני יודע שהקטן שבכם מחיה מתים). וכל צדיק יכול לעשות מופתים, ולעשות קפיצת הדרך, וגם היום יש דברים פלאיים שהצדיקים וחכמי התורה עושים, ורואים הרבה מופתים מעשים שבכל יום, היה לנו בדור שעבר את ה'בבא סאלי' הקדוש שעשה את כל המופתים שבעולם, (בבחינת ותענית כה"ג: מי שאמר לשמן וידלק, יאמר לחומץ וידלק) והכל בכח 'תורה שבעל-פה'. אבל אצל יהושע היה עדיין בחינת הארת 'תורה שבכתב', בלי הגילוי הגדול של 'תורה שבעל-פה'. וזה שה'אור החיים' מדגיש: 'לְהִיֹּת כְּפּוֹפִים

בחינת 'תורה שבכתב' שבה אין חידושים, אלא מה שקיבלנו. 'בינה' – זה להבין דבר מתוך דבר, לחדש עוד דבר מתוך הדבר שנאמר, וזה כבר בחינת 'תורה שבעל-פה', יוצא ש"וינס ויצא החוץ" – השמירת הברית של יוסף, הביאה אותו ל"אין נבון וחקם כמוך", גם לבחינת בינה.

לזכות לנבונים שלא היו אפילו בדור משה, זה תורה שבע"פ

מג. משה רבינו אומר לעם ישראל (דברים א, טו): "וְאָקַח אֶת רְאִשֵׁי שְׁבִטֵיכֶם אֲנָשִׁים חֲכָמִים וַיְדַעִים", ופירש"י (ספרי טו): "נבונים לא מצאתי. וזו אחת משבע מידות שאמר יתרו למשה, ולא מצא אלא שלשה, אנשים צדיקים, חכמים, וידועים". ומובא בגמרא (עירובין ק: ונדרים כ:): "שע"י שמקיימים את מצות עונה כמו שצריך, זוכים לבנים נבונים, שאפילו בדורו של משה לא נמצאו. ויש בזה רמז: משה לא מצא בדורו נבונים, איך בדורו יהיו אנשים נבונים. אלא שדורו של משה – היה בבחינת תורה שבכתב, ולכן עדיין אין את הנבונים שמבינים דבר מתוך דבר, שזה הבחינה של תורה שבע"פ, אבל כשיש גילוי של תורה שבעל-פה אפשר בקלות למצוא נבונים.

גם בקיעת ים סוף שע"י ארון יוסף זו בחינת תורה שבע"פ

מד. יוסף זכה ל"אין נבון וחקם כמוך", כלומר שע"י שמירת שמירת הברית הוא זכה גם ל'נבון', שזה העיקר של תורה שבעל-פה. ובזכות זה נעשה הנס של קריעת ים סוף, יוצא שגם קריעת ים סוף, וגם בקיעת הירדן וגם בקיעת נהר גינאי – הכל בזכות תורה שבעל-פה. יהי רצון שנוכה לשמירת הברית, ולהתחזק בלימוד התורה שבכתב ובעל פה, אמן.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע